

Dictamen en relació amb la consulta formulada per una Fundació sobre la possibilitat d'enviar per correu electrònic als seus antics alumnes informació sobre un programa de formació

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una Fundació, en què planteja si pot enviar per correu electrònic informació sobre la formació que durà a terme durant els mesos d'estiu i el curs vinent als seus exalumnes dels cicles de formació professional dels últims deu/quinze anys.

Analitzada la consulta, vista la normativa vigent aplicable, i d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el següent dictamen.

I

(...)

II

Segons consta en la consulta, la Fundació es dedica a l'ensenyament i ostenta la titularitat de diversos centres educatius a Catalunya.

En la consulta s'explica que, amb motiu de l'atorgament d'una subvenció per dur a terme un programa de formació d'experts en transformació digital, interessa a la Fundació informar per correu electrònic sobre la formació que durà a terme durant els mesos d'estiu i el curs vinent als seus exalumnes dels cicles de formació professional dels últims deu/quinze anys.

Puntualitza, tot seguit, que no disposa del consentiment d'aquestes persones per dur a terme l'enviament de comunicacions, per la qual cosa planteja si pot dur a terme aquest tractament sobre la base jurídica de l'interès legítim perseguit per la Fundació, que concreta en *"completar la formació dels seus exalumnes"*.

Dit això, també assenyala que, respecte els alumnes que actualment formen part de les escoles i que en finalitzar el curs escolar passaran a ser considerats exalumnes, se'ls demanarà el consentiment per a aquest tipus de tractament.

III

El Reglament 2016/679, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes

dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (RGPD), defineix les dades personals com “*toda información sobre una persona física identificada o identificable («el interesado»)*. Se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador, como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona” (article 4.1)).

Al seu torn, l'RGPD defineix tractament de dades com “*cualquier operación o conjunto de operaciones realizadas sobre datos personales o conjuntos de datos personales, ya sea por procedimientos automatizados o no, como la recogida, registro, organización, estructuración, conservación, adaptación o modificación, extracción, consulta, utilización, comunicación por transmisión, difusión o cualquier otra forma de habilitación de acceso, cotejo o interconexión, limitación, supresión o destrucción*” (article 4.2).

La utilització de les dades personals de què disposa la Fundació -i les escoles que en formen part- en relació, en el present cas, amb els seus exalumnes per tal d'enviar-los informació sobre un programa de formació que imparteix constitueix un tractament de dades que ha d'ajustar-se als principis i garanties que estableix l'RGPD.

En concret, i entre d'altres, ha de respectar el principi de licitud de les dades (article 5.1.a) RGPD), d'acord amb el qual tot tractament de dades personals ha de ser lícit, lleial i transparent en la relació amb la persona afectada.

L'article 6.1 de l'RGPD regula les bases jurídiques en les que pot fonamentar-se el tractament de dades personals, en els termes següents:

“1. El tratamiento solo será lícito si se cumple al menos una de las siguientes condiciones:

- a) el interesado dio su consentimiento para el tratamiento de sus datos personales para uno o varios fines específicos;*
- b) el tratamiento es necesario para la ejecución de un contrato en el que el interesado es parte o para la aplicación a petición de este de medidas precontractuales;*
- c) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una obligación legal aplicable al responsable del tratamiento;*
- d) el tratamiento es necesario para proteger intereses vitales del interesado o de otra persona física;*
- e) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento;*
- f) el tratamiento es necesario para la satisfacción de intereses legítimos perseguidos por el responsable del tratamiento o por un tercero, siempre que sobre dichos intereses no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades fundamentales del interesado que requieran la protección de datos personales, en particular cuando el interesado sea un niño.*

Lo dispuesto en la letra f) del párrafo primero no será de aplicación al tratamiento realizado por las autoridades públicas en el ejercicio de sus funciones.”

Assenyalar, en aquest punt, que aquestes bases jurídiques no mantenen entre sí cap relació de prioritat o prelació. Per tant, cal tenir en consideració que el tractament de dades personals ha de tenir, per ser lícit, una base jurídica, la qual pot ser el consentiment de les persones afectades o bé qualsevol altra de les bases jurídiques indicades en aquest article 6.1 de l'RGPD.

Així es desprèn clarament del considerant 40 de l'RGPD en establir que *“para que el tratamiento sea lícito, los datos personales deben ser tratados con el consentimiento del interesado o sobre alguna otra base legítima establecida conforme a Derecho, ya sea en el presente Reglamento o en virtud de otro Derecho de la Unión o de los Estados miembros a que se refiera el presente Reglamento, incluida la necesidad de cumplir la obligación legal aplicable al responsable del tratamiento o la necesidad de ejecutar un contrato en el que sea parte el interesado o con objeto de tomar medidas a instancia del interesado con anterioridad a la conclusión de un contrato.”*

Per això, fer notar que disposar del consentiment de les persones afectades (exalumnes), per part de la Fundació, per enviar per correu electrònic informació sobre el programa de formació que imparteix o vol impartir suposaria una base jurídica adequada i suficient per a la finalitat objecte de consulta, als efectes del que disposa l'article 6.1.a) RGPD, sempre que el dit consentiment s'adeqüi a les exigències establertes al mateix RGPD (article 7).

Sens perjudici d'aquesta possibilitat, la consulta es refereix però específicament a la possibilitat de fonamentar el tractament en qüestió en la base jurídica de l'article 6.1.f) de l'RGPD, a què ens referim tot seguit.

IV

L'RGPD disposa que el tractament de dades pot considerar-se lícit si és *“necesario para la satisfacción de intereses legítimos perseguidos por el responsable del tratamiento o por un tercero, siempre que sobre dichos intereses no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades fundamentales del interesado que requieran la protección de datos personales, en particular cuando el interesado sea un niño”* (article 6.1.f)).

El considerant 47 de l'RGPD posa com un exemple que podria justificar l'aplicació d'aquesta base jurídica els casos en què existeix una relació prèvia entre el responsable del tractament i la persona afectada, com podria entendre's que succeeix en el cas que ens ocupa, en què les persones destinatàries de la informació serien persones que han tingut una vinculació com a alumnes escolaritzats en els cicles de formació professional que imparteixen els centres educatius de la Fundació (o part d'ells), que n'és la responsable del tractament (article 4.7 RGPD).

El mateix considerant posa però l'accent en la necessitat d'efectuar sempre una *“evaluación meticulosa, inclusive si un interesado puede prever de forma razonable, en el momento y en el contexto de la recogida de datos personales, que pueda producirse el tratamiento con tal fin.”*

Per tant, un cop identificada l'existència d'un interès legítim perseguit pel responsable o per tercers, caldria efectuar una ponderació d'interessos que determini si el dit interès legítim és prevalent i, per tant, base suficient per a la realització del tractament en qüestió.

Val a dir que en aquesta ponderació que requereix l'aplicació de l'article 6.1.f) de l'RGPD es poden tenir en compte els criteris definits pel Grup de Treball de l'Article 29 (GT 29), que va analitzar l'aplicació de l'interès legítim en el "*Dictamen 06/2014 sobre el concepte d'interès legítim del responsable del tractament de les dades en virtut de l'article 7 de la Directiva 95/46/CE*".

Fer notar que la previsió de l'article 6.1.f) de l'RGPD no és una novetat sinó que aquesta mateixa base legal ja estava prevista a l'article 7.f) de la Directiva 95/46/CE, d'aplicació directa a Espanya, tal com va reconèixer la Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea de 24 de novembre de 2011. Així les coses, els criteris esmentats del GT 29 serien traslladables a la regulació continguda en l'article 6.1.f) de l'RGPD per determinar si, a la vista de les circumstàncies concretes del cas, resulta adequat o no acudir a aquesta base legal.

En concret, caldria tenir en consideració l'interès legítim del responsable (o de tercers), l'impacte del tractament sobre les persones afectades i, finalment, les garanties addicionals que s'apliquin al tractament.

Aquest procés d'anàlisi o ponderació correspondria dur-lo a terme a la mateixa Fundació, com a responsable del tractament, el qual hauria de quedar degudament fonamentat i exposat per escrit, de manera detallada, per tal de donar transparència i seguretat jurídica a les persones afectades (titulars de les dades), així com per revisar i verificar el compliment i adequació al que es va determinar, quan sigui necessari (article 5.2 RGPD, relatiu al principi de responsabilitat proactiva).

Amb tot, per tal de donar resposta a la consulta plantejada es fan les següents consideracions al respecte.

V

Partint de l'esquema anterior, en primer lloc caldria tenir en compte quins serien els **interessos legítims perseguits** per la Fundació amb el tractament de les dades, atenent a la informació de què es disposa.

Com s'ha exposat, la Fundació es dedica a l'ensenyament i ostenta la titularitat de diversos centres educatius. Com a entitat formativa ha pogut optar a una subvenció per dur a terme gratuïtament "*un programa de formació d'experts en transformació digital*".

En atenció a la informació disponible en el mateix web de la Fundació, sembla que l'objectiu d'aquest programa seria ajudar els joves a adquirir habilitats clau que els permetin tenir èxit al mercat laboral actual, el qual cada cop està més orientat cap a les tecnologies digitals i la innovació. Aquelles persones que hi participin se'ls ofereix la possibilitat d'accedir a diferents cursos i tallers de formació en àrees com gestió

empresarial, innovació, processos amb el client, tecnologia, etc. Es tracta, en definitiva, de formar professionals en la transformació digital.

Els destinataris finals del programa de formació en qüestió, pel que es desprèn de la informació facilitada per l'entitat i més concretament l'Escola d'Organització Industrial del Ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital (EOI), són els joves de fins 35 anys amb un perfil d'estudis i experiència professional previ que els possibiliti incorporar-se en el mercat laboral com agents de transformació digital d'una petita o mitjana empresa.

La Fundació compta amb diferents centres educatius on, entre d'altres estudis, s'imparteixen cicles de formació professional i la finalitat del tractament examinat és poder informar els seus exalumnes d'aquests cicles dels últims 10/15 anys de l'existència d'aquest programa i de la formació que la mateixa Fundació, a través dels seus centres, durà a terme durant els mesos d'estiu i el curs vinent.

Com a entitat formadora i a la vista del contingut del programa podria admetre's un interès legítim de la Fundació en difondre entre aquelles persones que en algun moment han format part de la seva comunitat educativa i que específicament han cursat algun dels cicles de formació professional aquest programa del que n'ha resultat beneficiària i l'oferta formativa que l'acompanya, seguint els objectius marcats en el seu projecte educatiu d'acompanyament constant i formació contínua.

Identificada la concurrència d'un interès legítim per part de la Fundació, des de la perspectiva de la ponderació necessària, caldria identificar també **l'impacte i les conseqüències** que el tractament podria suposar per a les **persones afectades**.

A la vista dels factors que esmenta el GT 29, caldria tenir en compte d'entrada la naturalesa de les dades tractades. En aquest sentit, el tractament afectaria a dades identificatives i de contacte dels exalumnes de cicles de formació professional que puguin rebre directament la informació sobre el programa formatiu. No afectaria, per tant, dades de categories especials a què fa esment l'article 9.1 de l'RGPD.

El GT 29 també té en compte *“la manera en la que se tratan los datos, por ejemplo, si los datos se han revelado al público o se han puesto de otra manera a disposición de un gran número de personas (...)”*, circumstàncies que no es donarien en el present cas.

Així mateix, convé tenir en compte un altre dels factors apuntats pel GT 29, com són *“las expectativas razonables del interesado, especialmente en relación con el uso y la revelación de los datos en el contexto pertinente”*.

A efectes de ponderació, caldria valorar si el tractament pot suposar una intromissió innecessària en els drets o la privacitat dels afectats.

En aquest sentit, caldria tenir en consideració que les persones afectades serien els exalumnes dels centres educatius de la Fundació. Si bé una persona vinculada actualment a la comunitat educativa podria tenir l'expectativa raonable respecte el fet que les seves dades identificatives i de contacte, de què legítimament disposa el centre educatiu, seran objecte de tractament dins dels límits de la normativa i que

aquest tractament no ha d'afectar la seva privacitat, en el cas dels exalumnes això podria resultar si més no qüestionable en el present cas, tenint en compte que la vinculació amb la Fundació ja hauria conclòs fa anys (la consulta apunta exalumnes dels darrers 10 o 15 anys) i, per tant, aquestes persones podrien tenir més aviat l'expectativa que aquestes dades (com a mínim, les de contacte) ja no haurien de ser objecte de tractament per part del centre educatiu de què es tracti.

Malgrat això, caldria tenir en compte que, per la informació de què es disposa, no es planteja un enviament d'informació al conjunt d'exalumnes amb que pugui comptar la Fundació sinó només a aquells exalumnes que hagin cursat estudis de formació professional, essent precisament aquest perfil d'estudiant el més òptim per a rebre la formació que seria objecte d'informació per part de la Fundació, si ens atenim als requisits definits per l'EOI. La concurrència d'aquestes circumstàncies al cas concret podria portar a pensar que aquestes persones en concret (exalumnes de cicles de formació professional), tot i el temps transcorregut, podrien comptar amb certes expectatives pel que fa al tractament de les seves dades per part del centre educatiu en què van cursar els cicles de formació professional.

A banda d'això, també caldria tenir en consideració que la informació que es pretén comunicar és molt específica (el programa formatiu) i no abastaria altre tipus de serveis o informacions d'altres entitats desvinculades de les pròpies escoles de la Fundació, ni respondria a finalitats comercials o publicitàries, etc. Aquesta possibilitat clarament aniria més enllà de les expectatives raonables de la persona afectada sobre el tractament de les seves dades i requeriria d'una altra base jurídica, com ara la relativa al consentiment (article 6.1.a) RGPD).

El GT 29 també té en compte, en aquest apartat, la posició del responsable del tractament i de la persona afectada, inclòs l'equilibri de poder entre ambdós, o si la persona afectada és un menor o pertany a algun col·lectiu vulnerable.

No sembla que el fet que un centre educatiu faciliti informació a exalumnes majors d'edat que hi han cursat cicles de formació professional sobre un programa formatiu concret adreçat al seu perfil professional, en què els destinataris poden decidir participar-hi o no, hagués de comportar un desequilibri, en els termes apuntats pel GT 29, que pogués fer considerar desproporcionat el tractament de les dades.

Tot i que el tractament pretès pogués en certa manera forçar les expectatives de les persones afectades respecte el tractament de les seves dades per part de la Fundació, no sembla que aquestes expectatives no es puguin al cap i a la fi qualificar com a raonables en el cas concret examinat o que el risc que se'n pogués derivar tingués suficient entitat com per comportar un impacte important o greus conseqüències en la privacitat de les persones afectades, adquirint, en aquest sentit, especial rellevància les garanties que s'ofereixin a les persones afectades.

I és que la concurrència, com a base jurídica adequada, de l'interès legítim de la Fundació requeriria que, de la ponderació entre els elements que s'acaben d'exposar i **les garanties addicionals** que es prevegin -en els termes del GT 29-, en resulti una prevalença a favor de la consecució de l'interès legítim perseguit.

Com fa avinent el GT 29, les garanties addicionals per impedir un impacte indegut sobre les persones afectades inclouen:

*“- la minimización de los datos (por ejemplo, limitaciones estrictas sobre la recopilación de datos o su eliminación inmediata tras su uso);
- medidas técnicas y organizativas para garantizar que los datos no puedan utilizarse con el fin de adoptar medidas o emprender otras acciones en relación con las personas («separación funcional»);
- uso extensivo de técnicas de anonimización, agregación de datos, tecnologías de protección de la intimidad, protección de la privacidad desde el diseño, evaluaciones del impacto relativo a la protección de datos y a la intimidad;
- aumento de la transparencia, derecho general e incondicional de exclusión voluntaria, portabilidad de los datos y medidas relacionadas para capacitar a los interesados.”*

Com s'ha vist, el programa de formació objecte de difusió està adreçat a joves de fins a 35 anys i l'objectiu de la Fundació és poder difondre'l entre els seus exalumnes de cicles de formació professional dels darrers 10 o 15 anys. Tenint en compte el requisit d'accés per cursar aquests estudis pel que fa a l'edat dels estudiants (que poden arribar a ser, fins i tot, majors de 25 anys), no es pot descartar que entre el col·lectiu d'exalumnes amb que compta la Fundació en relació amb aquests cicles de formació professional hi puguin haver a hores d'ara persones majors de 35 anys, els quals, per la informació disponible, no podrien beneficiar-se de la formació oferta per la Fundació.

Per tal d'evitar l'impacte sobre la privacitat d'aquestes persones fruit del tractament pretès, la revisió per part de la Fundació, de forma prèvia a l'enviament del correu electrònic amb la informació sobre el programa, de l'edat dels seus exalumnes, de tal manera que aquest només s'adrexi a aquelles persones que podrien dur a terme la formació si així ho desitgen, suposaria una garantia d'aplicació necessària des de la perspectiva de la protecció de dades. Aquest és un aspecte que no es concreta a la consulta, però que a la vista de les circumstàncies concurrents s'hauria d'implementar ineludiblement.

Pels termes de la consulta, en el present cas el tractament pretès es limitaria a informar els exalumnes (qui no haurien de sobrepasar el topall de 35 anys) d'un programa formatiu molt concret i de la formació que es durà a terme per donar compliment al dit programa, no preveient l'enviament habitual per correu electrònic d'informació sobre altres cursos o activitats que es puguin dur a terme en el futur per part de la Fundació.

En tot cas, tindria una especial rellevància assegurar que les persones afectades tindran l'opció d'oposar-se al tractament i de manifestar, de manera fàcil i gratuïta, que no volen rebre informació d'aquest tipus.

En el cas que ens ocupa no es pot descartar la concurrència d'un interès legítim en comunicar la informació sobre el programa formatiu a certs exalumnes, fins i tot, atès l'especificitat de la formació, podria existir un interès dels mateixos exalumnes en poder disposar d'aquesta informació però, independentment d'això o, precisament, en aquells casos que els exalumnes considerin que, tot i així, la informació no els és d'interès, des de la perspectiva de la protecció de dades no hi ha d'haver cap obstacle

per tal que aquestes persones exerceixin el dret d'oposició que els reconeix la normativa.

En aquest sentit, l'article 21.1 de l'RGPD disposa que *“el interesado tendrá derecho a oponerse en cualquier momento, por motivos relacionados con su situación particular, a que datos personales que le conciernan sean objeto de un tratamiento basado en lo dispuesto en el artículo 6, apartado 1, letras e) o f), incluida la elaboración de perfiles sobre la base de dichas disposiciones. El responsable del tratamiento dejará de tratar los datos personales, salvo que acredite motivos legítimos imperiosos para el tratamiento que prevalezcan sobre los intereses, los derechos y las libertades del interesado, o para la formulación, el ejercicio o la defensa de reclamaciones.”*

Per tot l'exposat, des de la perspectiva de la protecció de dades, el tractament objecte de consulta podria tenir suficient base jurídica en les previsions de l'article 6.1.f) de l'RGPD, relativa a l'interès legítim perseguit per la Fundació, sempre que la informació objecte de comunicació es limités al programa de formació citat i s'adreces exclusivament als exalumnes de cicles de formació professional que no superin els 35 anys, prèvia adopció de les garanties abans apuntades, per tal de pal·liar o evitar l'impacte en els drets i llibertats de les possibles persones afectades.

Advertir que aquesta base jurídica de l'interès legítim que, en el present cas ateses les circumstàncies concurrents, podria resultar admissible difícilment podria entendre's adequada per fonamentar, si fos el cas, l'enviament de manera habitual i recurrent de correus electrònics sobre cursos o formació que poguessin resultar d'interès per al col·lectiu d'exalumnes de la Fundació. Com s'ha evidenciat en la ponderació, el temps ampli transcorregut des de la finalització de la vinculació amb la Fundació de les persones afectades seria un element que forçaria les expectatives raonables d'aquestes persones respecte el tractament de les seves dades personals (a major temps de desvinculació menors són les expectatives de rebre un correu d'aquest tipus). Això exigiria una actitud més garant per part de la Fundació, com a responsable. En aquest sentit, l'interès legítim en un cas concret no pot convertir-se en una habilitació individualitzada de trameses singulars que es converteixin en la pràctica, en una tramesa periòdica. Caldria, per tant, en aquest supòsit, articular aquest tipus de tractament sobre la base jurídica del consentiment previ de les persones afectades (article 6.1.a) RGPD), sens perjudici del seu dret a oposar-se.

A tot això, recordar, tractant-se de l'enviament d'un correu electrònic a una pluralitat de destinataris, la necessitat d'adoptar els mecanismes escaients (com ara l'opció de còpia de carbó oculta (CCO) o còpia oculta (C/O)) per garantir que l'adreça o la identitat de cada destinatari romangui oculta per a la resta de persones destinatàries.

Conclusió

En atenció a la informació de què es disposa, el tractament objecte de consulta podria tenir suficient base jurídica en les previsions de l'article 6.1.f) de l'RGPD, relativa a l'interès legítim perseguit per la Fundació, sempre que la informació objecte de comunicació es limités al programa de formació examinat i s'adreces exclusivament

als exalumnes de cicles de formació professional de fins a 35 anys, a qui se'ls hauria de facilitar l'opció d'oposar-se a rebre comunicacions d'aquest tipus.

Barcelona, 6 de juny de 2023